

Izhaja vsako sredo in petek zjutraj.
 Stane za celo leto 15 L
 » pol leta 8 »
 » četrt leta 4 »
 Za inozemstvo celo leto lir 40.
 Na naročila brez do poslani naročnine se ne moremo ozirati.
 Odgovorni urednik: Polde Kemperle.

GORIŠKA STRAŽA

Št. 32

V Gorici, v petek 20. aprila 1928

Leto XI.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglasi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej. — List izdaje konsorcij »Gor. Straž.«. — Tisk Katoliške tiskarne v Gorici, Ribva Piazzutta št. 18.
 Uprava in uredništvo: ulica Mameli št. 5. (prej Scuole).
 Telef. int. št. 308.

Kakšna bodi jezikovna vzgoja?

Zadnjič smo na tem mestu objavili misli ital. vseučiliškega prof. Calò, ki obsoja, da se še nerazviti otroci, ki še svojega maternega jezika ne znajo, mučijo z učenjem drugega.

Naj v naslednjem podamo nadaljnje njegove misli.

Otroška doba, in sicer do 10 ali 12 let, nadaljuje učeni profesor, je najbolj dragocena za razvoj duševnosti. Sredstvo in zunanji znak duševnega razvoja je jezik. Razume se, da tisti jezik, ki rase sam od sebe obenem z otrokom in zmožnostmi njegovega razuma. Vsako novo spoznanje obleče otrok v primerne nove besede in logične sestave, tako, da se različni pojavi njegovega mišljenja izražajo v določenih novih jezikovnih in slovničnih oblikah. Jezik in misel tvorita vsled tega dejansko nerazdružno enoto. Dokler otrok ne zna maternega jezika dovolj zanesljivo in dovršeno rabiti, ni mogoče trditi, da je njegov duh že v vsem svojem bistvenem delovanju in sposobnostih izoblikovan.

Šele tedaj, kadar v otroškem duhu biva misel, ki jo otrok kolikortoliko obvlada in spozna v maternem jeziku, s katerim je hranil in uredil svojo dušo, takrat šele zamore s koristjo preiti otrok k učenju tujega jezika, to je k novim oblikam, v katere preliva svoje misli. Vsak prezgodnji poskus je isto, kakor da bi hoteli vežbati v telovadbi človeka, ki ne zna še hoditi in se premikati.

Ako se mešajo v otroškem duhu raznojezični izrazi, trpi radi tega zdrav razvoj njegovega spoznavanja, njegove sodbe in njegovega razuma, tako da ni sposoben se izražati jasno, določno in z gotovostjo v maternem jeziku.

Kar uče zakoni dušeslovja, se sklada popolnoma tudi z zdravim nacionalizmom, ki obsoja tiste očete, kateri v svojem hlapčevskem mišljenju menijo, da je posebno imenitno, ako njihovi otroci pred časom klepečejo kakor papige tuj jezik. Ta razvada je v škodo narodnemu jeziku in resni ter tehtni duševni vzgoji, katere more biti deležen otrok. Kdor se bori proti tej nezmiselni bolezni, ki nekako oskrunja in kvari otroško dušo, vrši ne le delo pravega domoljuba, ampak se poteguje tudi za pravice dušeslovja in dobre vzgoje.

Tako piše vseučiliški prof. Calò iz Firenc. Mi se z njim strinjamo in želimo, da bi se tudi drugi po njem ravнали.

Kaj se godi po svetu?

Kadar se vršijo v kaki veliki in odločilni državi volitve v državni zbor, je vedno pozornost javnosti obrnjena v tisto državo. Pozornost se pa še stopnjuje, ako gre za važne zunanje politične zadeve. Četudi se široke množice volilcev bolj brižgajo za notranjo politiko kot za zunanjo, vendar prinaša vsaka sprememba v strankarski sestavi vlade kako druočno naziranje o tem ali onem vprašanju zunanje politike.

V nedeljo 22. aprila se bodo vršile volitve v francoski državni zbor. Glavna volilna gesla so gospodarskega, notranjega značaja. Človek bi pričakoval, da bo zanje manje za volitve veliko. Vendar ni tako, to se pravi, tiste francoske živahnosti ni, kot je bila pri prejšnjih volitvah.

Prejšnja zbornica.

Francoski državni zbor ima 584 poslanskih mest. Prejšnja zbornica je bila sestavljena iz 103 poslancev republikanske demokratične zveze, 130 radikalno socialističnih poslancev, 90 socialistov, 135 zastopnikov raznih levičarskih strank in 27 komunistov. Ostali mandati so bili razdeljeni med manjše stranke in strančice.

Ta zbornica je opravila velikanško gospodarsko delo s tem, da je rešila francoski frank pred popolnim propadom. Znano je, kako so do nastopa sedanje vlade padali razni kabineti. Vse je strmoglavil obupni finančni položaj. Ko je pred dvema leti nastopil sedanji ministrski predsednik Poincaré, ga je vse pozdravljalo kot rešitelja Francije. Poincaré je svojo nalogo dobro izvršil. Dvignil je tečaj franka, izravnal velikanški primanjkljaj v državnem proračunu in vzpostavil zaupanje domačinov in inozemstva v francosko državno gospodarstvo. Te zasluge so mu pripomogle do položaja, v katerem je danes. Poincaré je mož, ki ga Francija skoraj ne more pogrešati. Zato se ves boj vrši za njega ali proti njemu in ker mu, ako sodimo po sedanjih značih, večina francoskih volilcev zupa, zato volilni boj ni tako živahen, kot bi bil sicer.

Poincaré govori.

Poincaré je dvakrat govoril, odkar je bila zbornica razpuščena. Prvič je govoril v Bordeaux, drugič pa v Carcassone. Obakrat se je bavil s finančnim položajem. Dotaknil pa se je tudi zunanje politike, posebno razmerja z Nemčijo. Glede finančne politike je rekel, da se mora sedanje delo nadaljevati, sicer bodo uničeni vsi uspehi, ki jih je vlada že dosegla na polju finančne obnove. »Finančno ozdravljenje ni stvar enega dneva, enega tedna, enega meseca ali enega leta. Naj bodo sredstva, s katerimi razpolaga državna banka, še tako velika, vendar bi bila uvedba zlate veljave brezuspešna, ako ne bo zbornica branila in nadaljevala pričetega dela.« S temi besedami je Poincaré povedal Francozom, da je ohranitev sedanje vlade nujno potrebna za popolno rešitev franka.

Dan odločitve.

V nedeljo bodo torej francoski volilci izbirali poslance iz med številnih kandidatov (menda jih je 3800). Poznavalci razmer pravijo,

da skoraj ni dvoma, da bo Poincaré zmagal na vsej črti. Presenečenja seveda niso izključena, toda v državi s politično zrelim ljudstvom, kot je Francija, zelo redka.

Ko se je »Goriška Straža« zadnjič krat bavila s koroškimi Slovenci, je orisala načrt in pomen kulturne avtonomije, ki jo je koroški deželni zbor hotel dovoliti slovenski manjšini. Slovenska narodna manjšina na Koroškem se vidno krepi in narašča. To zelo nazorno kažejo občinske volitve v l. 1920.—21. in l. 1924. Letos so občinske volitve na Koroškem zopet razpisane. Graška »Tagespost« je v večernem listu od 17. aprila priobčila uvodnik, ki se bavi s tem vprašanjem. Članek je zelo poučen, zato objavljamo nekatere odstavke dobesedno. Člankar izjavja:

»Nekaj številčnik ponazorjuje položaj. Celovec ne spada v ta opis, ker ima kot samostojno mesto volitve ob drugem času. Ostali občinski zastopi so bili izvoljeni l. 1924. Vseh takrat oddanih glasov je bilo 123 tisoč 878. Od teh so jih dobili 45.292 socialisti, 3895 narodni socialisti, 8733 koroški Slovenci in 65.958 meščanske stranke, med katerimi sta bili najmočnejši gospodarska stranka s 24.495 glasovi in stranka edinstvi z 28.388 glasovi. Ako izrazimo to v mandatih, potem so v približno 260 občinah Koroške dobili socialisti 933, narodni socialisti 55, koroški Slovenci 258 in kmečko-meščanske skupine 2407 sedežev. Ta slika pomeni v primeri z občinskimi volitvami l. 1920.—21. nazadnje socialnih demokratov, ki so takrat dobili 1012 sedežev, medtem ko je takrat na narodne socialiste odpadlo 12, na koroške Slovence 134 in na ostale skupine 2312 sedežev.«

Ugibanje o prihodnjih volitvah.

Po pregledu prejšnjih volilnih izidov prehaja člankar na ugibanje o bližajočih se volitvah. Članek postane zanimiv tam, kjer začne govoriti o koroških Slovencih.

»V kmečkih občinah tvori kmečka zveza jedro gospodarske stranke. V tem pogledu so posebno zanimive razmere v jezikovno mešanem ozemlju, kjer večja število strank stranka koroških Slovencev. Ta stranka se ne boji niti zapeljevanja. V Bistrici se je n. pr. predstavila kot »Gospodarska stranka«. Radi tega so Nemci morali izbrati naslov »Občinska gospodarska stranka«. V tem ozemlju je tudi edina skupna lista socialnih demokratov in gospodarske stranke. Poleg tega je mnogo dogovorov s socialnimi demokrati, da se v močno slovenskih občinah prepreči izvolitev slovenskega župana. Slovenska stranka utegne v ozkem pasu ozemlja južno od Drave zmerno narasti. Socialni demokratje bodo tukaj dobili radi zgoraj omenjenih dogovorov nekaj županov. V vseh drugih kmečkih občinah s koroško zvestim ali jezikovno enotnim prebivalstvom pa je socialnim demokratom sestava skupne liste z meščanskimi strankami najstrožje prepovedana.«

Take so torej razmere na Koroškem po poročilu nemškega lista. Slovenci se pridno gibljejo in stalno

napredujejo. Manjka jim seveda tista zlata dobrina, ki se imenuje polna človeška in državljanska svoboda. Ni pa dvoma, da bodo premagali vse ovire, ki jim leže na poti, in da si bodo priborili boljšo bodočnost.

Okno v svet.

Bethlen v Milanu.

Zadnjič smo pisali, da je bil ogrski min. predsednik grof Bethlen menda v Milanu, kjer se je sestal z Mussolinijem. Ta sestanek je laško časopisje odločno zanikavalo. Sedaj ga pa posredno priznava. — Bethlen bo namreč, po poročilih časopisja, v ogrski zbornici v kratkem govoril o zunanji politiki. V svojem govoru bo menda tudi namignil na vsebino razgovora z Mussolinijem.

Jugoslovansko posojilo

v Angliji je vendar srečno urejeno. Prvi obrok se bo izplačal menda že v kratkem.

Člani italijanskega parlamenta

so na obisku na Ogrskem. Na meji in v Budimpešti so jih sprejeli z velikim navdušenjem. Pri obisku parlamenta jim je priredila vladna stranka velikanske ovacije. socialistična skupina pa — kot poroča »Piccolo« — je demonstiralala proti »diktaturi« v Italiji in vzklikala Matteotti-ju.

Rothermere in južnotirolski Nemci.

Pred kratkim smo poročali, da je tirolski deželni glavar dr. Stumpf naprosil angleškega lorda Rothermera, naj se potegne za pravice nemške narodne manjšine v Italiji. Dr. Stumpf je poslal v London celo posebno kraljevo pismo, ki naj razloži Rothermeru križe in težave južnotirolskih Nemcev. Rothermere pa tega pisma niti sprejeti ni hotel, kaj šele, da bi se menil z njim o tej stvari. Izjavil je, da je treba predvsem urediti ogrsko vprašanje.

Vukičević ne bo odstopil.

Jugoslovanski ministrski predsednik Vukičević je izjavil, da ne misli na odstop. Rekel je tudi, da je sodelovanje z Radićem in Pribičevićem nemogoče. Zadnje čase so se širile vesti, da misli vlada ustanoviti novo hrvatsko stranko. Vukičević je tudi te vesti zanikal.

Proti bodočim vojnjam.

Poleg ameriškega zunanjega ministra Kellogga, ki je predlagal pogodbo za večni mir, je tudi Briand sklenil, da bo storil isto. Še pred koncem tedna bo razposlal vladam v Rimu, Londonu, Berlinu in Tokiu predlog za ohranitev miru. Francoški predlog pa se nekaj razlikuje od ameriškega.

Zaplemba.

Car Nikolaj I. je l. 1848. zaplenil kuhinjsko knjigo, ki je izšla v Moskvi, in sicer zato, ker je bila v knjigi tudi opisana omaka z imenom »svobodni duh«. Kakšni časi!

Pater Innerhofler.

»Piccolo« poroča, da se je na Dunaju vršila spominska slavnost v čast padlim vojakom tirolske dežele. Pred 20.000 zborovalci je govoril pater Innerhofler in je zaprisegel množice, da ne bodo pozabile južnih Tirolcev.

DNEVNE VESTI.

Zlatomašnikova zahvala.

Nedavno je prinesla draga mi »Gor. Straža« sporočilo o moji zlati maši z lepo čestitko uredništva ter mojih prijateljev in znancev. — Iskreno se vsem zahvaljujem in želim obilo blagoslova in pomoči iz nebes pri tako skrbnem delovanju za blagor sv. Cerkve in našega naroda in mile domovine, na katero pogosto mislim in jo dobremu Bogu priporočam.

Brezje 17. 4. 1928.

P. Marijan Širca
franciškan zlatomašnik.

Verski pouk na južnem Tirolskem.

»La vedetta dell'Isonzo« od 19. t. m. poroča: »Šolski skrbnik v Trientu je meseca januarja sporočil škofijskima ordinarijama v Trientu in v Briksnu, da se mora od sedaj naprej vršiti verski pouk v vseh ljudskih šolah ob Zgornji Adizi (južno Tirolsko) izključno v italijanskem jeziku. V krajih, kjer so otroški vrtci, se mora uvesti ta odredba že v prihodnjem šolskem letu, v drugih krajih tekom dveh let.«

Nemška duhovščina pa tega odloka noče sprejeti na znanje. Sklepnila je, da se mora verski pouk vršiti v materinem jeziku.

Po poročilu iste »Vedette« je nemška duhovščina napravila sledeči sklep:

»Duhovščina dekanata Malles (nemška duhovščina, ki spada pod tridentinsko škofijo) in celokupna duhovščina briksenške škofije, je ene misli z ljudstvom in je sprejela sledeči sklep: z nobeno in tudi še tako težko prepovedjo, z nobeno grožnjo in nobeno odredbo, ki bi prepovedala verski pouk v materinem jeziku, se duhovščina ne bo dala premakniti od svojega sklepa.«

Praznik dela.

V soboto 21. t. m. bomo praznovali »praznik dela«. Kakor razglasa fašistovsko glasilo, bo imelo praznovanje tega praznika letos v naši pokrajini bolj krajevni značaj. V Gorici in v raznih večjih krajih dežele bodo fašistovski prvaki za soboto zjutraj sklicali skupaj fašiste in člane delavskega in delodajalskega sindakata in jim bodo govorili o pomenu dneva.

Kralj v Tripolisu.

Kralj in kraljica sta se na jahti »Savoia« odpeljala v Tripolis. Spremlja ju precej številno vojno brodovje. V Tripolisu, kjer ostane ta več dni, sta bila zelo svečano sprejeta. Ogledala si bosta vse večje kraje kolonije. To je prvi uradni obisk italijanskega kralja v afriški koloniji. — Malo pred njunim odhodom pa se je vrnil z dolgega potovanja po Afriki in Palestini prestolonaslednik Umberto.

Urn timer.

Radi državnega praznika v soboto je določen sledeči urnik za trgovine in delavnice: V petek 20. t. m. so vse trgovine eno uro več odprte. V soboto 21. t. m. smejo biti odprte samo prodajalne mleka do 10 ure predp. V nedeljo 22. t. m. bodo odprte trgovine z jestvinami in zelenjavo, mlekarne, pekarije, mesnice, drogerije in prodajalne kuriva do 12 ure opoldne. — Brivnice bodo v soboto ves dan zaprte. V nedeljo bodo odprte po navadnem urniku do dveh popoldne.

Vseučiliški slamičnik.

Da se povzdigne slamičarska industrija, je tajnik fašistovske stranke Turati odredil posebno vrsto slamičnikov, ki jih bodo nosili visokošolski. Vsi politični tajniki visokošolskih fašistovskih krožkov so dolžni med člani podrejenih organizacij kolikor mogoče razširiti novo pokrivalo.

Nobile odpotoval.

Letalski general Nobile je v nedeljo 15. aprila odpotoval z zrakoplovom »Italia« proti severnemu tečaju. Zrakoplov je plaval preko Trsta. Videli so ga tudi nekateri budni Goričani nekaj minut po sedmi uri zjutraj. Zrakoplov je tako velik, da ga je bilo lahko opaziti s prostim očesom. Prvo postajo je naredil v nemškem mestu Stolp blizu Baltiškega morja. Vožnja je trajala trideset ur. Šli so preko Jugoslavije, zapadne Ogrske, Avstrije, Čehoslovaške in Poljske. Pristali so pa v Nemčiji. V Krkonoših je letalce zalotil silen veter in jih zanesel daleč tja v Male Karpate. Nesreče pa ni bilo nobene. V Stolpu bodo ostali kakih deset dni. Medtem bo ladja »Città di Milano« dospela na Spitzberge. Potem se bo polet nadaljeval.

Naznanilo.

Uprava stolne cerkve v Gorici proda na prostovoljni javni dražbi v Batujah dne 23. t. m. ob 10. uri v župnišču v Batujah zemljišče stolne cerkve v Gorici, ležeče v kat. občini Batuje, in sicer v posameznih telesih (7) kakor leže in stoje, ne da bi jamčila za mero in mejnike in morebitno odškodnino. Najvišji ponudnik mora biti ital. državljan con pieno diritto. 10% kavcijo treba položiti na podlagi cenitve, ki je vzklicna cena za dražbo. Polovico kupne cene treba takoj plačati, drugo polovico pa ob podpisu pogodbe. 7% kupne cene treba še posebej vplačati takoj za pristojbine. Najvišji ponudnik — hkrati dosežanji najemnik — stopi takoj v posest združenega zemljišča — sicer pa z 11. nov. 1928, vendar je začasno najemniku strogo prepovedano sekati drevesa na cerkv. zemljišču. Davščine za l. 1928. treba povrniti cerkvi prodajalki.

Mons. Ign. Valentinič, žup. upravitelj stolne cerkve v Gorici.

Pregledje »Izbrani spisi«

bodo začeli izhajati. Pisatelj bo izbral najlepša in najvažnejša svoja dela v osem zvezkov. Prva dva zvezka izda Jugoslovanska knjigarna. »Izbrane spise« našega rojaka tudi naše ljudstvo težko pričakuje.

Novo zvezdo

so odkrili na nebu. Dr. Deslandres je opazil na pariškem znanstvenem zavodu 12. marca z daljnogledom na nebu svetlobo. 28. marca so tam fotografirali dozaj še neznan komet.

Nove stalne cene.

Medsindikalni odbor je določil sledeče nove cene za prodajo na drobno: blesteč riž 2.40 Lit.; slabši riž 2.20 L.; navadni 2 L.; navadno semensko olje 5.60 L.; surova kava portoriko 33 L.; slanina domača v velikih kosih 9.40 L.; ameriška 8 L.; surovo maslo 14.50 L.; koruzna moka 1.40 L.

Nov jugoslovanski parnik.

Jugoslovanska trgovska mornarica hitro narašča. Sedaj je dobila nov prekoceanški parnik, ki se imenuje »Carica Milica« in ima 10 tisoč ton.

De Rivera se ženi.

Španski diktator De Rivera se bo jeseni oženil. Vzel bo neko gospodično Castellanos.

Nesreča v vojašnici milice.

Pretekli petek se je v vojašnici fašistovske milice v Milanu zgodila huda nesreča. Nekemu miličniku se je sprožila puška. Kroglja je ubila dva miličnika, tri je pa težko ranila. Od teh treh je eden kmalu potem umrl.

Mobilizacija v Albaniji.

Neki sarajevski list je prinesel vest, da je albanska vlada pozvala več letnikov vojaštva pod orožje. To da se je zgodilo radi orožnih vaj. Orožne vaje da vodijo italijanski častniki. Albanska vlada je pa izjavila, da vse to ni nič res.

Potres v Bolgariji.

Prejšnji teden je divjal, kakor smo poročali, v Bolgariji v bližini Plovdiva (Philipopol) velikanski potres, ki se je ponovil tudi 18. t. m. Okoli 20 vasi je bilo popolnoma uničenih, v celoti pa je bilo razrušenih nad 3000 hiš. Tudi število mrtvih je veliko in že pri potresu prejšnjega tedna jih je bilo 21.

Četaši v Macedoniji.

Trije bolgarski četaši so skušali prekoračiti mejo blizu Štipa. Orožniki so jih opazili. Začelo se je streljanje. En četaš je padel, dva sta pa ušla nazaj čez mejo.

Plavajoči otoki.

Amerikanci bodo v Atlantskem oceanu zgradili sedem velikih plavajočih otokov, ki bodo služili za postaje potniškim letalom. Vsak otok bo imel radiobrazovno postajo in velike zaloge bencina. Prvi tak otok bo dovršen l. 1929.

Dobre in cene

so testenine PEKATETE (makaroni, spažeti in dr.) Dobre vsled tega, ker se izdelujejo iz prvovrstnega zdroba, cene pa zato, ker se jako nakuhajo in se jih potrebuje manj od drugih. Zanesljivo prave so le v ½ kg originalnih zavojih.

Valuta.

Dne 19. aprila si dobil:

za 100 franc. frankov	74.45 do 74.75	Lir
za 100 belg. frankov	262.50 do 266.50	"
za 100 švic. frankov	364.— do 366.—	"
za 100 češ.-slov. kron	56.— do 56.30	"
za 100 dinarjev	33.21 do 33.51	"
za 1 šterling	92.42 do 92.62	"
za 1 dolar	18.89 do 18.95	"
Novci po 20 frankov	72.50 do 74.50	"
za 100 avst. šillingov	263.60 do 269.60	"

Benečijske obveznice

dne 19. aprila 1928: 77.95.

SIROMAKOVA BAJTA.

Zgodba. Spisal Ivo Česnik.

Tako je pričakoval zime. Nanesel si je drv, preskrbel živeža, vrbovja in viter, da je mogel plesti koše in cajne.

Nekega večera pa je zopet potrkal na hrastove duri godec Fluc. Pijan je bil in je debelo klel, ker mu Ivan Košir ni takoj odprl.

»No, hudiča, ali si se vendar zganil? Klada lena, doma čepiš cele dneve.«

»Zadnjič si se bal, da te izpodrini. Zdaj ti pa ni prav, ker ti dam jem priliko, da zaslužiš kolikor hočeš.«

»Včasih sem več zaslužil. Odkar si si postavil to kolibo, je reva. Tam jeseni bi te bil najrajši preklestil.«

Zunaj je tulila burja in škripala z drevesnimi vejami.

Fluc je sedel na klop in začel hripavo peti:

»Povsod me poznajo,
da vinski sem brat.«

Prav prijetna toplota je bila v kuhinji in Flucu se je rodila lepa misel:

»Dobro bi bilo, če bi imel takole bajto, posebno pozimi, ko me zebe spredaj in zadaj.«

»Kaj ne Fluc, po moji bajti te skomina?!«

»Pasja duša, ali misliš, da ne morem... Če ne boš lepo ponižen, te spodim. Veš, jezen sem nate od nekdanj, ker si prava tutka. Pravil sem ti to že enkrat.«

»Fluc, imej pamet, drugače pojdi!«

»Jaz da bi šel! Čakaj, zdaj boš videl vraga.«

»Miruj, Fluc, pijan si.«

Fluc je stegnil svoje lopataste roke proti Koširju, odprl duri in ga pahnul na planjo.

»Na, zdaj imaš zadosti. Ne prikaži se več!«

Legel je na klop in zaspal. Ivan Košir se je težko pobral, ker je bil ves pobit in krvav. Lezel je počasi k županu in mu povedal vso zgodbo.

»To je lump! Po orožnike pošlji!«

»Ni treba, gospod župan!«

»Pokličem pa Blažvega Štefana in Matijčkovega Toneta, ki sta najmočnejša v vasi. Ta dva ga nabrišeta in vržeta iz bajte kot mlado mačko.«

»Tako, da, tako. Hvaležen vam bom.«

Prišla sta dva fanta, zgrabila Fluca za roke in ga postavila v sneg, dasi se je na vse kripilje branil.

»Iz vasi, pa brži! Kaj, ljudi boš pobijal, lump!«

Blažev Štefan mu je pripeljal dve preko glave, da se je prekučil.

»Pustita me, vraga! Ali ne vesta, kaj sem lani storil na Štajerskem? Oklofutal sem nekega golobradca. Postavljal se je in izzival, da me vrže na tla. Udaril me je po hrbtu, kot bi me ujedla podrepna muha. Jaz, Fluc, sem mu pa pripeljal tri po glavi, da me bo pomnil. Štiri mesece s postom sem dobil. To je bila krivica, primojuši, da je bila. Ivan Košir, ti tutka, rečem ti to: Pripravljen bodi! Z Bogom! Vrnem se, pa ne boš vedel kdaj.«

Odkuril jo je iz vasi; zapletale so se mu noge in od daleč so se čuli glasovi:

»Naj pride žandar,
hudič in birič,
Fluc se ne boji nič!«

III.

Spomladi je kupil Ivan Košir kozo.

»Kdo bo živel brez mleka?« si je mislil.

Rad je imel rogato žival in ji donasal piče ali jo gonil v grmovje ob poti, kjer mu je občina dovolila pašo.

Na Fluca je popolnoma pozabil.

Hudega mu nisem storil. Svojo pravico sem iskal. Kaj mi more?

Nekega jutra je vstal in pogrešil klarinet. Zbolelo ga je srce, kot bi ga bila pičila kača.

»Fluc mi ga je ukradel. Skozi okno je moral zlezti v koč. Ali preozko je. Toda lump je lump. Bog mu odpusti! Jaz imam vendar svoj dom, on ga pa nima. — A morda pa ni bil on.«

In res se je motil Ivan Košir, bogve kje je blodil tedaj Fluc.

Živel je bolj otožno življenje brez klarineta, ki mu je krajšal marsikatero uro, dokler ni kupil drugega.

Spoprijateljil se je docela z vasiščani in popestoval tej in oni materi otroka.

Če se je prepiral čevljar Jež s svojo ženo, ju je miril.

»Fej te bodi, lenoba! Še skuhaš mi ne. Človek trpi in vleče, ti pa ležiš in se debeliš.«

»Suša suha, jezik za zobe! Zakaj si me pa vzel?«

»Saj si se mi ponujala. Misli sem, da si angel, pa si — — —«

Prišel je Ivan Košir okrog vogla in ju potolažil in spravil.

»Jež, ne tepi žene! Ali ne veš, da je dar božji?«

»Pojdite, pojdite vi in dar božji! Lahko tako govorite, ker se niste nikdar križali z babjim jezikom!«

Ivan Košir je zaigral, da so se vzdignile Ježu pete in je prijel ženo okrog pasu in zaplesal, kot bi bil star dvajset let.

(Konec prih.)

GOSPODARSTVO.

Cvetoča pomlad.

Nikdar ni naša dežela lepša, kot v cvetoči pomladi. Kamor pogledaš, vidiš drevesa v najprazničnejši opravi, odeta z belim cvetjem. Predvsem zato je lepa naša solnčna Goriska.

Cvetoča pomlad vzbuja cvetoče nade tudi v srcu našega kmetovalca. Marsikdo upa, da bo prejel lepe denarce za sadje, posebno letos, ko cvetoče drevje tako obilno obeta in ko so že pi tako suhi, kot še niso bili nikoli.

Inozemstvo se že zanima za naš letošnji sadni pridelek, posebno za črešnje in hruške — vrtoljanke. Neki goriški izvoznikar sadja je že prejel na račun letošnjih črešenj nad 50.000 lir samo od ene tvrdke iz Prage.

Od cvetja do zrelega sadja pa je zelo daleč. Cvet in mladi plod imata obilico sovražnikov in zalezovalcev. Poleg od vremena, ki je lahko ugodno ali neugodno, zavisi pridelek od milosti ali nemilosti različnih glivičnih (plesni) in živalskih zajedalcev.

Milosti ali nemilosti slednjih pa je podvržen samo oni kmetovalec oziroma sadjar, ki ni v zimskem času drevja poškopil z antiparazitom, modro galico ali drugimi kemičnimi sredstvi, ki bi morala biti že znana vsakemu našemu sadjarju.

Vendar pa lahko vplivamo kolikor toliko še vedno na iztek prihodnje sadne letine. Predvsem mislimo tu na boj proti listnim ušem in pa na razredčenje plodov.

Listne uši.

Listne uši srkajo sokove iz vejic in če nima mladi plod na razpolago redilnega soka, mora postati droben in krmižljiv, navadno niti ne pride do zorenja in odpade. Listne uši so sicer majhne, zato pa nastopajo v velikanskih množinah. Tudi trtna uš je zelo majhna, še manjša od listne, a je kljub temu uničila vse vinograde domače trte po celi Evropi.

Nauspešnejše sredstvo proti listnim ušem je škropljenje dreves z 3% izvlečkom iz kvasijevih trščic (legno quassia), katere lahko kupimo v vsaki drogeriji.

Izvleček pripravimo, če močimo 3 kg imenovanih trščic skozi 48 ur v škafu mrzle vode. Po preteku 48 ur odlijemo tekočino iz škafa v večjo posodo in prilijemo toliko vode, da dobimo 100 l in vse dobro premešamo. Tekočino razškopimo z navadno trtno škropilnico.

Če pa imamo samo par dreves in še ta mlada in majhna, se nam ne izplača uporaba trtno škropilnice in tudi tekočine rabimo manj. Za pravo 5 litrov tekočine vzamemo samo 15 dkg kvasijevih trščic. Raztopino pa nanesemo na napadeno drevesa (lahko tudi na rože vrtnice) z gobo, s katero namažemo napadena mesta.

V slučaju sile lahko pripravimo izvleček iz kvasijevega lesu v dobi 4 ur, in sicer na ta način, da kuhamo zgoraj navedeno količino trščic skozi 3—4 ure v nekoliko vode, katero potem namnožimo na zaželeno količino.

Drevesa pa poškopimo s kvasijevo raztopino le takrat, ko so že napadena od uši. Prejšnje škropljenje ne koristi.

Kdor noče imeti oslabeledi dreves in malo ter pičlega sadu, naj se bori proti listnim ušem.

Razredčenje plodov.

Že leta in leta se pridiga, da se mora razredčiti plodove na drevesu, posebno pa na mladem. Razredčenje je povsem važno za breskve, marelice, hruške, jabolke, pa tudi za druge vrste. Gotovo je že vsakdo opazil, da je ostalo drevo za vedno

šibko, nekako ostarelo, če je bilo posebno v prvih letih preobloženo s plodovi.

Plodove moramo razredčiti kljub temu, da jih precej razredči že priroda sama (tudi škodljivci). Razredčiti pa moramo tako, da ostanejo plodovi na vejici v enakomerni razdalji in le v takem številu, ki odgovarja jakosti vejice. Od razredčenja imamo naslednje koristi:

1. Vsi plodi, ki ostanejo na drevesu, se enakomerno razvijajo, ne razvitih, krmižljivih plodov je malo. Zato dosežemo za tako sadje višje cene.

2. Mnogi poskusi so dokazali, da dosežemo tudi višjo težo, četudi izgleda, da je to nemogoče.

3. Z razredčenjem dosežemo tudi lep razvoj vsega vejčja in si tako zagotovimo obilen pridelek v prihodnjih letih.

Kdor hoče imeti lepo razvito sadno drevje, ki bo donosalo lepe dohodke, naj razredčuje plodove. Komur pa je vseeno in je zadovoljen s starikavimi drevesi, ki hitro izhirajo, pa naj to delo opusti.

Kravja vprega.

V zadnjih letih se je začela naša reja goveje živine razvijati predvsem v smeri mlečnosti. Živinorejci streme povsod za tem, da imajo v hlevu v prvi vrsti dobre mlečne krave, zato izločajo slabe mlekariče in jih nadomeščajo z dobrimi. To je tudi pravilno, posebno če si hočemo zagotoviti redni denarni dohodek, katerega je tudi kmetovalec potreben in ga od drugod ne more pričakovati, kot ravno od mleka.

Kaj je novega na deželi?

Štandrež.

V torek 17. t. m. zjutraj je bela žena pokosila našega znanega sovaščana Ignacija Nanuta, starega 34 let. Bil je izvrsten mizar, skrben oče in skoz in skoz značajan mož; v mladeniški dobi je bil mnogo let član »Orla«. Kljub telesni krepkosti se ga je lotila sušica, proti kateri se je boril več kot leto dni, a ji je nazadnje vendarle podlegel. Pogreb se je vršil v sredo ob petih popoldne ob veliki udeležbi. Žalost obupajoče žene in štirih nedoraslih otrok je ganila srca in marsikomu izvabila solze. Ljubi Bog naj jih tolaži.

Solkan.

Za veliko noč smo imeli tridnevno. Pridigoval nam je g. prof. F. Terčelj. Zahvaljujemo se mu iskreno za njegove bodrilne besede, ki so nam segale v dno duše. Škoda, da je tako hitro minulo. — Letos ima bela žena pri nas bogato žetev. Do sedaj smo izročili materi zemlji že okrog 20 mrličev. Kljub temu so nekateri, ki skrunijo Gospodove dneve s hlapčevskim delom. »Čujte in molite, da v skušnjavo ne pade« je rekel trpeč Kristus svojim učencem.

Čepovan.

Ne poroča se dosti iz naše občine, pa včasih je le potrebno, kaj malega zapisati. Kakšne so razmere pri nas, natanko ne bom poročal, so pač take. Glavno cesto bomo sedaj popravljali. V roboto, to se razume. Pred nekaj časom so bili nekateri možje iz občine poklicani na tukajšnje županstvo, da bi se sklenilo, na kak način naj se cesta popravi. Kaj in kakšni so bili ti možje ne vem, svetovalci gotovo ne. Sklenilo se je približno takole: Ako je eden sam pri hiši star nad 16 let, 4 dni; ako je pri hiši več moških, n. pr. trije, napravijo 3 krat po 4 dni ne glede na premoženje. Ako ni nobenega pri hiši, rečimo, da so

Vendar pa se dobe še mnogi hlevi, kjer drže vole in junce in še le v drugi vrsti krave. Če se nahajajo taki hlevi v bližini gozdov ali tudi kje drugod, kjer je mnogo zaslužka pri prevozu, je držanje volov in juncev pametno. Za naše navadne kmetijske razmere pa držanje volov v splošnem ne odvarja, ker bi lahko rabili v ta namen krave. Je mnogo dežel v Evropi, kjer rabijo za vprego krave in kjer so voli zelo redki. Tirolci rabijo za vprego večinoma le krave in tudi naši Furlani imajo zelo mnogo vprežnih krav, s katerimi tudi orjejo.

Če je to drugod mogoče, zakaj ne bi bilo mogoče splošno. Ne rečem, da je za gotova dela le boljši vol, a današnje naše gospodarske razmere nam ne dovoljujejo reje volov, ki večji del leta preleže v hlevu in se rede in debele. Rediti danes živino za zakol se ne izplača pri teh cenah.

Zato pa vzredite si dobro vprežno kravo, ki bo pametna in krotka kot vsak vol. Vsaka krava se kmalu privadi vpregi; če ne veruješ, pa poskusi.

Košnja detelje.

Detelje ne smemo kositi, ko je vsa v cvetju, še manj pa, ko je že odcvetela. Poskusi so dokazali, da se z zapoznjenjem košnje ogromno zmanjša prebavljivost krme, ki lahko pade od 75% na 50%, torej za eno tretjino. Prej pokosena detelja povzroča tudi večjo proizvodnjo mleka pri mlečni živini. Zgodnjo košnjo sicer res dobimo nekoliko manjšo količino krme, zato pa je krma mnogo boljše. Najprimernejši čas za košnjo detelje je, ko je približno četrtina detelje v cvetju. Razlika par dni zelo mnogo upliva.

sem opozoril prijatelja na morebitne nepravilnosti, zato se je srečno umaknil. Moram povedati onim grozilcem, da tiste starodavne budalosti niso več za današnjega omkanega človeka, posebno še za fanatike. Jaz sem se pa v tihih večernih urah, poln veselja, vrnil počasnih korakov proti domu. — Popotnik.

Col.

Iz raznih krajev naše dežele čitatelji poročila o novih zvonovih. Tudi pri nas smo gojili upanje, da jih dobimo za letošnjo veliko noč. Toda zaenkrat nam je ostalo še samo upanje. Vendar pa z gotovostjo računamo, da nas bodo v tekočem letu pozdravili z domačega zvonika.

Predpreteklo leto je bila, na pobudo č. g. Janca in darežljivih župljanov, na novo preslikana notranjščina domače župne cerkve, kamor so bile kmalu potem postavljene tudi nove postaje križevega pota. Tako imamo sedaj prav okusno urejeno hišo božjo. Manjka nam le gori omenjenih klicarjev k molitvi. Da ne pozabimo mimogrede tudi naših cerkvenih pevcev, ki so, kakor vedno, tako tudi minule praznike pohvalno vršili svojo nalogo pod spretno roko pevovodja A. Bajca. Opaža se pa zadnji čas, da se je vrnila v zbor napaka, ki daje povod posameznikom za razne dovtipke. Prosimo, da se jo odpravi. Pika.

Spodnja Idrija.

Kakor prošla leta tako smo tudi letos imeli priliko občudovati krasno razsvetljavo vasi in bližnje okolice pri procesiji v zgodnjem velikonočnem jutru. Ni je skoraj bilo hiše v vasi, ki bi ne imela vseh oken na gosto posejanih z lučicami. Po nekaterih krajih so se kar kosali, kdo bo lepše razsvetlil svojo hišo, posebno tam, koder je šla procesija mimo. Visoko v hribih smo opazili kakih osem do deset kresov, ki so veličastno in mogočno plapolali; vse v čast vstalemu Odrešeniku.

Godba cerkvenega zbora iz Idrije je prostovoljno prihitela povzdigniti slovesnost vstajenja z izvajanjem koračnic pri procesiji. Domači pevski zbor pod vodstvom pevovodje in org. Franceljna Podobnika pa je krepko in ubrano prepeval vesele in ljubke velikonočne pesmi.

Najsvetejše so spremljali kot častna straža kr. karabinjerji v paradni uniformi. Lepo vreme in kras svetega jutra sta privabila nešteto množico ljudstva, da se je po vasi kar trlo ljudi. Tudi cerkev je bila nabito polna vernikov. Vso slovesnost pa je še povišalo blagoslovljenje nove velike cerkvene zastave, katero so med procesijo prvič nosili fantje. Takoj po procesiji pa jo je blagoslovil domači g. župni upravitelj Likar Ludvik. Kumovala sta ji občesposlovana Franc Čadež, posestnik in Marija Močnik, posestnica iz Kanomlje. Gospod upravitelj je imel kratek in primeren nagovor, nato je pozval kuma in kumico naj položita roko na zastavo, ter je izvršil sveti obred. Skrajno potrebno je bilo, da smo si omislili novo cerkveno zastavo. To je kmalu uvidel naš skrbni g. župni upravitelj. Na njegovo pobudo je začelo ljudstvo donášati svoje prispevke za novo zastavo. Čeprav se ni dovolj nabralo, upamo, da bomo tudi to težavo v kratkem premagali.

Stara zastava je imela letnico 1865. Nova ima sledeče napise: na prvi strani: Assumpta est. Gaudent angeli. 1928; na drugi: Marija kraljica miru, prosi za nas!

Vse delo razen napisa, ki ga je napravil slikar Delneri v Gorici, je krasno izvršila učiteljica ročnih del gdč. Marija Gostiša v Idriji. Za ves trud in požrtvovalnost ji izrekamo na tem mestu svojo iskreno zahvalo.

Nova zastava stane približno 2000 lir. Slika je stara, samo nekoliko prenovljena.

Udeleženeec.

Koledarček.

23. apr. ponedeljek, Vojteh, šk.
24. apr. torek, Jurij, m.
25. apr. sredo, Marko, ev.
26. apr. četrtek, Marcelin, p.
27. apr. petek, Peter Kan.
28. apr. sobota, Pavel, sp.
29. apr. ned., varstvo sv. Jožefa.

Bilje.

V nedeljo je biljenska duhovnija doživela prav izreden dan. Domači cerkveni pevski zbor je namreč po popoldanskih litanijah priredil cerkven koncert. Imajo namreč, kot je že znano, nove orgle in s to pevsko slovesnostjo so jih hoteli prvič pokazati faranom in sosedom. O orglah so že strokovnjaki rekli svojo, zato jih ni treba hvaliti. Reči je pa le treba, da se da z raznimi kombinacijami, po načrtu gospoda Komela, izvesti iz njih pravi orkester. Posebno dosti je registrov za višje glasove. Kako vse to lepo poje, sta pokazala pri koncertu gg. Komel in naš stari znanec Lojze Bratuž.

Pevski zbor se je pa tudi za čuda dobro postavil. Izvežbal ga je prav posebej za to priliko č. g. kurat, ki je tudi nosil glavno breme pri tej pevski cerkveni slovesnosti. Pri prvi polovici koncerta so zlasti alti nekam šibko prijemali. Pri drugi polovici pa, ko so se razkorazle v goriško srce segajoče melodije našega Vinkota, so pa kar vsi poslušavci jeli vratove stegovati; malo je manjkalo, da niso začeli ploskati. Tihemu navdušenju ni hotelo biti kraja zlasti pri »Veselo pojejo zvonovi«. To vam je bilo res velikonočno zvenenje! Škoda, da jo niso ponovili. Prav tako je ljudem dopadel tisti aleluja pri »Zapoj veselo...«. Pa še nekaj smo opazili, da ima zbor v g. Arčonu imenitnega baritonista. Ko se bo ta močni glas lepo opilil, bo ta pevec kos marsikomu. Joškota Bratuža in njegov tenor pa naša dežela že tako dobro pozna, da bi bilo skoro odveč še kaj pristaviti. Ljudje in bila jih je natrpna cerkev od blizu in daleč, so se razhajali prav hvaležni, da so po dolgem času imeli priliko slišati lepo našo pesem, ki je Bogu in nam v čast. Res, lepo je bilo!

Največja zaloga mrtvaških predmetov. Kompletni pogrebi III. razreda, všteti venec od 140 lir naprej. Ne pustite se pregovarjati od nikogar. Konkurenca izključena. — Terezija Pavšič, Via Monache 10 — Gorica.

V Solkanu, na glavnem trgu pri poroča slav. občinstvu svojo trgovino manufakture, steklenic, šip, posode ter žarnic; za delavce zelo trpežne obleke. Cene jako znižane. Fr. Prencis.

Kdor rabi po ceni stolice, naj se obrne na tvrdko Bajt Fani v Idriji. Dobi jih od 12 lir naprej kos.

Na prodaj je hiša z gostilno in malo trgovino na prometnem kraju, eno uro oddaljena od Cerkna; pri hiši so njive, hlev za 3 glave in gozda za lastno potrebo dovolj. Pri hiši je majhen užitek, kateri se lahko odkupi. Natančnejša pojasnila daje Lucija Hadalin, (Vrh) Cerkno.

Zavod Dr. BONCINA-FINETTI

TRST, Via Fabio Filzi 23, V. n. Tel. 48-03

Zagotovljeno 3-dnevno zdravljenje

»ŠIJATIKE«

(Trganje v kolku)

Zdravljenje živčnega trganja v laktih in v bokih. — Sprejema od 10—12 in od 15—17.

LEPA PRILIKA! Na prodaj je strešna opeka na polovično ceno dne 1. maja t. l. radi preselitve. Naslov: Via Leoni št. 82, Gorica.

KURJA OČESA

(KALI)

izginejo brezpo-
gojno z uporabo
mazila

iz založbe lekarne

SPONZA, Trst, Via Tor S. Piero N. 10

Varujte se pred ponaredbami.

V vseh lekarnah po znižani ceni L. 3

Lloyd Sabauda

Prihodnje vožnje:

v Severno Ameriko:

»Conte Biancamano« 25. 4. 1928.

»Conte Grande« 8. 5. 1928.

Iz Genove v Njujork v 9. dneh.

v Južno Ameriko:

»Conte Rosso« 19. 4. 1928.

»Principessa Giovanna« 4. 5. 1928.

»Conte Verde« 10. 5. 1928.

Iz Genove v Buenos Ayres v 13½ dneh.

v Avstralijo:

»Maria Cristina« 17. 4. 1928.

Informacije daje in sprejema prednaročila na vozne listke zastopnik

F. Rosich, Gorica,
Via Contavalle št. 4.

Dott. Gius. Comel

specialist za bolezni v

ušesih, nosu in grlu,

bivši operator na univ. klinikah prof. Neumann-a in Hajek-a na Dunaju in asistent prof. Brunetti v oddelku za nosne in ušesne bolezni v mestni bolnišnici v Benetkah.

Sprejema od 9-11 predp. in od 3-4 pop.

Gorica, Via Garibaldi 11 (prej Teatro)

GROŽNJA

za vse otroke od 2 do 12 let
so gliste, ki so nevarne zaje-
davke čreves.

Ta bolezen se ozdravi popolnoma s čokoladnimi bonboni ARRIBA PROTI GLISTAM V zelenih zavitkih po L. 1. — Prodaja se v vseh lekarnah.

ARRIBA

ČOKOLADNI BONBON PROTI GLISTAM

Zastopnik: ERNEST KUHN
TRST, Via Udine št. 2Zdravnik
za zobe in usta

Dr. LOJZ KRAIGHER

sprejema v GORICI

Piazza della Vittoria št. 20

in v svoji podružnici

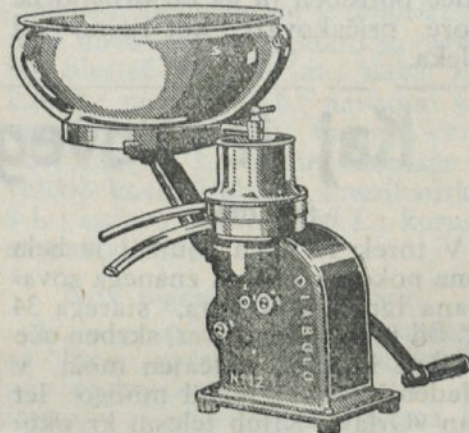
pri SV. LUCIJI št. 35

Neprekosljiv
gramofon,
ki je prenosljiv.The New **DECCA**
WOKULAT
Gorizia - Corso
Tel. 347

ZITZMANN & JEŽEK

Tovarna orgel, harmonijev in klavirjev,
ustanovljena l. 1925. — Delo prvovrstno,
po vsakem načrtu. — Cene zmerno. —
Glasbeni svetovalec: Emil Komel, učitelj
glasbe. — — — — — Odlične reference.

GORICA - Corso Verdi št. 30 - - STANOVANJE: Via Ponte Isenzo 17

Pojasnila prebivalcem goriške
pokrajine daje zastopnik tvrdkeTudi za NAJMANJŠEGA KMETOVALCA
se izplača v najkrajšem času nakup

posnemalnika „DIABOLO“

Je prvovrsten svetovni izdelek,
priprost,
močan
in vztrajen.

Plaćuje se lahko v obrokih.

Večletno jamstvo tovarne. Krajevni zastopniki se iščejo. Ceniki in katalogi so brezplačno na razpolago.

KNUT JONSON, BOLZANO

Vittorio Jonson, Gorica

Via Contavalle 4-II.

Teod. Hribar (nasl.) - Gorica

CORSO VERDI 32 - - (hiša Centr. Posoj.)

Velika zaloga češkega platna iz znane tovarne Regenchart & Raymanna, vsakovrstno blago za poročence kakor tudi velika izbira moškega in ženskega suknja.
Blago solidno! **Cene zmerno!**

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon številka 50

Brzjavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavica

Din. 50,000.000

Centrala LJUBLJANA

Rezerve

Din. 10,000.000

Podružnice in agencije: Brežice, Celje, Črnomelj, Gorica, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, Novi Sad, Novomesto, Ptuj, Prevalje, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Trst. Sezonska ekspozitura: Rogaška Slatina.

Vloge na knjižice po 4 %.

Vloge v tekočem računu lir ali dinarjev, (najugodnejše obrestne mere).

Nakup valut, čekov, deviz in obligacij vojne odškodnine (bonov) po najugodnejših cenah.

Nakazila v tu- in inozemstvo.

Borzni in ostali bančni posli.

Širite „Goriško Stražo“